

Za gospodarje

Maribor, dne 1. decembra 1937

Nadaljna okrepitev naše zunanje trgovine

Naš izvoz v oktobru je znašal 403.275 ton v skupni vrednosti 558,7 milijonov din. Izvoz se je torej držal na višini prejšnjih dveh mesecev, ker je beležil avgust 606,5 in september 591,2 milijonov din. V primeri s oktobrom v lanskem letu se je dvignil izvoz za 90,2 milijonov din ali za 19,2 odstotkov. Kar se tiče količine je narasel naš izvoz v teku enega leta za 47,5%.

Zelo močan je bil v oktobru uvoz, ki je znašal 93.214 ton v skupni vrednosti 482,9 milijonov din napram 345,8 milijonom din istočasno v lanskem letu. V teku enega leta se je zboljšal uvoz za 187,1 milij. din ali za 39,6%, po količini samo za 1,7%.

V primeri s lanskim letom se je dvignil uvoz bolj nego izvoz.

Vkljub temu je bila naša trgovska bilanca oktobra aktivna, in sicer s ozirom na močnejši uvoz, za 75,8 milij. din, medtem ko je znašal pribitek pred enim letom 122,2 milij. Letos je bila naša trgovska bilanca samo en mesec pasivna, majnika, za 17,2 milij., sicer pa je vedno izkasovala knaten dobiček. Od novega leta znaša naš izvoz 5110,6 milij. in uvoz 4265,2 milij., tako da znaša v letos že minulih desetih mesecih dobiček jugoslovanske sunanje trgovine 845,4 milijonov, kar pomeni rekord, če pomislimo, da smo beležili istočasno leta 1933 dobiček na 343,6 in leta 1935 na 262,4 milijonov din, medtem ko je bila aktivna vsota v ostalih treh letih zadnje petletke še mnogo manjša.

Obnovitev trdnice pri Sv. Boženku pri Središču

Vinogradniki in sadjarji naše okolice že več let sem pogrešamo javno trdnico in drevesnico, ki bi v zadostni množini, primerni kakovosti in v domači zemlji vzgojeni material oddajala na razpolago, zato se je ob raznih prilikah, anketah in zborovanjih že večkrat izrekla nujna potreba na isti,

Sedaj pa, kakor čujemo, prihaja sodeva k uresničenju. Kr. banska uprava išče pri Sv. Boženku za to primerno zemljišče. Ker je takšno zemljišče na razpolago, upamo, da pride kmalu do sklenitve pogodbe. S tem bo položen temelj banovinske trdnice in drevesnice ter poznejše viničarske šole za obširno vinarški okraj Ptuj, ki še vse do sedaj te ustanovo pogreša, da bi jo sosedna okraja že dalje časa v splošno zadovoljstvo imata v Kapeli in Pekrah.

Danes smo pro^a obnovo vinogradov in v ne manj težavnem položaju. Sicer se je obnova že v mali meri začela, toda stiska zadnjih let je spet vse zaustavila. Stare trte so svojo dobo preživele in ostarele ter niso več sposobne dati zadostnega pridelka, da bi bil vinogradnik zmožen konkurence. Zato je bilo vinarstvo zadnja leta deficitno. Kmetje, ki vinograde obdelujejo sami s člani svoje družine, galice in druge potrebščine nabavijo za slučaj, če vino ne prinese nič, iz drugih dohodkov kmetije, kjer si pritrjujejo pri drugi panogi, so svoje vinograde še vedno temeljito obdelali. Niso pa tega mogli storiti več vinogradniški veleposesniki in graščine, ki vse delo plačajo in se tudi raznih potrebščin — galice, gnojila itd. — se porabi mnogo in živijo od dohodkov vinogradov, zato so njihovi vinogradi vsled zanemarjanja trpeli nepopravljivo škodo in so po večini skoraj uničeni. Ker tako ostajajo najlepše lege in največji kompleksi vinogradov brez trgatve, bo prejšnji ali slej naravna posledica večje povpraševanje po vinu in s tem za njega boljše konjunktura. To kmetje dobro vemo, ne moremo si pa pomagati, ker ni sredstev, da bi svoje vinograde nanovo zriholali in zasadili ter jih tako pravečasno pripravili, da bi v času, ko bo vino spet imelo dobro ceno, tudi istega na prodaj imeli ter si tako zgube »suhih« let nadomestili in gospodarsko uravnovesili. En važen činitelj pri obnovi gorla bi bil prvovrsten in cenen trsní material, vzgojen v domači zemlji, ker s tem jamči za uspeh dela, k čemur naj ravno služi novi banovinski nasad.

Drugo, še bolj pereče vprašanje je cenen in dolgoročen kredit, brez katerega na obnovo v večji meri ni niti misliti.

Prosimo merodajne gospode, da pospešijo sklenitev pogodbe in s tem ustanovitev težko pričakovane ustanove. Del zemljišča za matičnjak in začetek trsnice bi že tekočo zimo trebalo zrigolati ter bi se s tem zaposlili naši delavci, ki so prejšnja leta bili zaposleni pri gradnji cest in v kamnolomih, kar je zadnji čas vse prenehalo. Dalje bi se pri rigoli in planiranju iz zemljišča dobilo lahko mnogo kamna, ki ga za naše zapuščene ceste tako nujno rabimo. Splošno bi se s tem gospodarsko življenje pri Sv. Bolfenku poživelo ter bi naš okraj dobil na prav lepem prostoru zahtevam časa odgovarjajoč vzoren nasad.

Vinska razstava in sejem v Ormožu

Kletarsko društvo v Ormožu, r. z. z o. z., priredi letos zopet na dan 16. decembra v svoji dvorani v Ormožu vinsko razstavo in sejem kakor prejšnja leta.

Razstava bo pokazala, da je letošnji pridelek ormoško-ljutomerskih ter haloških goric prav dober, deloma celo kvalitetno na višku, sejem pa bo omogočil ljubiteljem dobre kapljice, da si bodo mogli po mili volji izbrati od dobrega najboljšo ter se primerno založiti. Založiti se z dobrim vinom bo letos potrebno, kajti gotovo bo že na spomlad nastopilo pomanjkanje res dobrih vin. Na razstavi bo na razpolago vse, kar je zrastle dobrega v ormoško-ljutomerskih in haloških goricah.

Ker so tudi cene sedaj še zelo zmerne, si dovoljujemo vladno povabiti vse interese, da se te naše važne gospodarske prireditve udeležijo.

Prijave vina za razstavo so na razpolago razstavljalcem pri Kletarskem društvu v Ormožu. Prijave je vložiti najkasneje do 5. decembra, vino za razstavo pa je dostaviti najkasneje do 15. decembra opoldne v Kletarsko dvorano v Ormožu.

Vse razstavljeno vino bo še pred razstavo ocenjeno po posebni komisiji strokovnjakov ter bo strokovna ocena na razpolago na dan razstave interesantom in razstavljalcem. Kletarsko društvo v Ormožu.

Ljudski pravnik.

Dedovanje po nečakinji. A. Ž. v St. v. Svoji nečakinji dolgujete 500 din. Je umrla, zapustila precej denarja in žive od najbližjih sorodnikov dve sestri ter brat. Ker ni napravila nikakega testamenta, vprašate, ali pripada dolgovanih 500 din Vam ali ne. — Ker ni zapustila pokojnica nikake poslednjevoljne odredbe, nastopi dedovanje po zakonu. Ako nima otrok, niti staršev, bodo dedovali vse sestri in brat. Dediči imajo pravico iztirjati terjatev pokojnice od Vas. Potemtakem Vam ne pritiče nikaka dedna pravica, niti ni Vaš dolg ugasnil.

Pravice prodajalca na pridržani njeni. A. B. C. Prodali ste svoje posestvo, pri tem ste si pa izgovorili na eni izmed prodanih njiv pravico vžitka do svoje smrti, in sicer jo mora kupec vsako leto pognojiti, zorati in pripraviti za setev. Pišete, da Vam kupec njivo vsako leto gnoji za koruso in krompir in da Vam vsled tega ta setev ne uspeva več, ker je zemlja prelahla, zel močno poganja, krti in miši pa Vam vse uničijo. Vi bi radi setev spremenili in vprašate, da li imate to pravico. Kupec namreč zahteva, da se mora njiva vsako leto gnojiti, Vi je pa ne bi gnojili, ker bi radi sejali ječmen in ajdo. — Po zakonu se smatra kot uživanje pravico uživati stvar z varovanjem tvarine brez vsake omejitve. Zakon določa le, da se jo mora vzdrževati kakor dober gospodar v takem stanu, kakor je bila od začetka. Ako bi potemtakem dober gospodar v enakem primeru spremenil setev, jo imate tudi Vi pravico spremeniti.

Denar pokojne hčerke. J. T. S. Umrla Vam je hčerka, ki je bila 19 let poročena z bivšim trgovskim pomočnikom, ki je z dotto Vaše hčerke in s prisluženim denarjem Vaše hčerke začel trgovino ter si v teku let kupil posestvo, pri čemur je sicer svoji ženi, Vaši hčerki, objubljal, da bo tudi njo vzel na soprosto, je pa hčerka prej umrla, preden je mož izpolnil svojo obljubo. Po smrti hčerke Vam je sicer objubil, da Vam bo dal nekaj denarja, pa tudi te obljube noče izpolniti. Vprašate, ali in kake pravice imate? — Ker je umrla Vaša hčerka pred svojim možem, pripada njena dota njenim dedičem. Ako je umrla brez poslednjevoljne odredbe, nastopi zakonito dedno nasledstvo. Po zakonu pa deduje njeno zapuščino mož do ene polovice,

drugo polovico pa njeni starši, točej Vi in Vaša žena. Potemtakem bi Vam pripadala polovica dote. V kolikor je Vaša hčerka imela prisluzen denar ter ga dala možu v svrhu trgovskega obratovanja, mu ga je očitvidno posodila. Posojilne pogodbe med zakonci pa so veljavne le, ako so sklenjene v obliki notarskega zapisa. Ob prihliki eventualnega zapuščinskega postopanja bi utegnil mož — Vaš zet — morda zanikati, da je sprejel od žene kak denar, odnosno osporavati veljavnost posojilne pogodbe. Ako pa Vam je obljubil plačati nekaj denarja, pri čemur je imel v mislih od Vaše hčerke njemu izročeni denar, ga obljuba veže in ga lahko s tožbo prisilite na izpolnitev te obljube. Polovico dote pa Vam mora na vsak način izplačati. Pojdite k zapuščinskemu sodniku in pred'egažite, naj otvori zapuščinsko postopanje.

Pravica varanega dekleta na odškodnino. A. K. H. P. Nek Dalmatincec je izvabil dekletko iz Slovenije, da je zapustila ožjo domovino in tudi dobro službo ter šla z njim v Dalmacijo, to pa radi tega, ker se ji je predstavil kot samski, bogat fant ter ji obljubil, da jo bo poročil. Ko je prišlo dekletko v Dalmacijo, pa je doznalo, da ima dotičnik otroke in ženo, od katere pa je ločen. Vprašate, ali ima dekletko pravico, zahtevati odškodnino, ker je izgubila dobro službo. — Težko bo dekletku doseči plačilo odškodnine za izgubljeno dobro službo, razen v primeru, ako ji je Dalmatincec sam naročil, naj službo odpove in odide z njim v Dalmacijo. Po zakonu bi pritikal dekletku odškodnina v toliko, v kolikor jo je Dalmatincec z obljubo zakona in lažnimi predstavkami pripravil do spolnega občevanja ter se je zmanjšala vsled navedenih okoliščin verjetnost, da bo dekletko zamoglo skleniti enak dober zakon, kot bi ga bilo brez le-teh.

Oškodovanje prevžitkarja. P. A. na J. V. Prodali ste svoje posestvo ter si pri pogodbi izgovorili kot prevžitek pol pšenice in pol žita ter nekaj mleka od krave. Kupec pa je sedaj spremenil posevek ter seje oves in koruzo, tako da dobite Vi le po 6 do 7 kg pšenice in žita, dočim bi po prejšnjem stanju lahko dobivali 150 kg. Razen tega noče rediti več krave, tako da tudi mleka ne dobivate. Vprašate, kaj naj ukrenete, da ne bi bili na ta način oškodovani. — Kupec ni bil upravičen spremeniti posevka ter Vas na opisani način oškodovati. Jas-

no je, da je posevek spremenil le zato, da Vas prikrajša. Le v primeru, ako bi iz gospodarskega stališča bila sprememba posevka priporočljiva, potem bi eventualno ne mogli protiviti se spremembi. Kar se tiče mleka, bi morali poznati natančnejše vsebino dogovora. Ako je v pogodbi napisano le, da imate pravico do mleka, ako prevzemnik redi kravo in dobiva gotovo količino mleka, potem Vam seve ni dolžan dajati mleka, ako krave ne redi. Če pa je v splošnem določeno, da imate pravico do gotove količine mleka, Vam jo mora prevzemnik dajati, čeprav ne bi imel lastne krave. Pojdite na uradni dan z ubožnim spričevalom na sodišče in dajte na zapisnik tožbo na plačilo odškodnine za nazaj, ako Vam je prevzemnik noče zlepega dati.

Prevzem očetovega zaščitenega dolga. R. K. v S. t. Oče Vam je izročil svoje posestvo, pri čemur ste prevzeli 50.000 din njegovega zaščitenega dolga. Vprašate, ali ostane ta dolg pod zaščito, ali pa ga morate morda takoj izplačati. — Prevzem posestva po očetu se smatra kot naslednje (predhodno podedovanje), vsled česar uživajte enako zaščito, kakor jo je užival Vaš oče.

Ponovna vknjižba terjatve ob polnoletnosti upnice. M. O. v G. Ko ste bili stari 17 let, je bilo Vašemu svaku naloženo, da Vam mora plačati dediščino. Vaš tedanji varuh je dal vknjižiti zastavno pravico za Vašo terjatev na dediščini na posestvu svaka. Svak sedaj trdi, da Vam ni ničesar dolžan ter da ste svojo terjatev izgubili, ker ga niste vsa ta leta tirjali, niti se niste ob doseženi polnoletnosti vknjižili na njegovo posestvo. Vprašate, da-li je slednje res. — Ako je dal Vaš varuh — kar je vsekakor bila njegova dolžnost — vknjižiti zastavno pravico za Vašo terjatev, tedaj ni potreba kake ponovne vknjižbe ob Vaši polnoletnosti. Predvidevamo, da se je zastavna pravica vknjižila v Vaš prid in ne morda v prid varuha. Vaša terjatev zoper svaka bo zastarala šele v 30 letih; preje izgubite le pravico do plačila obresti, v kolikor so zapadle pred več nego tremi leti, seve, ako svak ugovarja zastaranje

Vprašanja in odgovori

Kontrola merjenja tolšče v mleku. J. A. v Z. Več posestnikov dobavlja mleko mlekarni, ki plačuje mleko po vsebini tolšče, in sicer 25 par za 1%. Posestniki sumijo

da merjenje ni povsem pravilno, ker večkrat pade procent tolišče iste krave pri isti krmi kar za cel odstotek ali še celo več. Vprašate, da li je to verjetno? — Ni verjetno, da bi v slučaju, da ima krava isto krmo, da živi v istem kraju, ako ni bolna in se s njo enako ravna, množina tolišče mleku padla, zlasti ne kar za cel odstotek. Kot omenjeno, vpliva na množino tolišče predvsem hrana in bolezen. Ako se na merjenje ne zanesete, bi pač morali organizirati stvar tako, da je vsak dan ali vsaj vsakih par dni merjenju navzoč eden izmed mlekodobavljajočih posestnikov, ki si naj »službo« razdelijo. V kolikor vprašate, koliko tolišče ima povprečno mleko domačih krav v Vašem okolišu, smatramo, da tri in pol do štiri odstotka. Cena 25 par za odstotek tolišče je v Vašem okraju primerna.

Točenje lastnega pridelka v trgu. M. K. v T. Financarji so Vam prepovedali točiti vino lastnega pridelka v količinah pod deset litri in razen tega so Vam prepovedali dajati ljudem kozarce k vinu, češ, da kupci ne smejo vina piti pred Vašo hišo. Vprašate, ali je postopek financarjev pravilen. — Ako stanujete res v okolišu trga, tedaj velja za Vas predpis, da smete prodajati vino lastnega pridelka le v količinah nad deset litrov. Tudi je res, da ne smejo kupci vina piti pri Vas, odnosno pred Vašo hišo. — Odgovarjamo v vrstnem redu, zato ne morete dobiti odgovora kar v prihodnji številki.

Prodaja domače slivovke. U. I. v R. Prodali ste sosedu domačo slivovko in sedaj Vam grozi — ker sta se sprla — da Vas bo ovadil financarjem. Vprašate, ali ste bili upravičeni k prodaji in v kolikem času zastara pravica do progona, eventuelno trošarinskega prekrška. — Smeli ste prodati slivovko sosedu, a le preko pet litrov. Ako ste prodali manj ko pet litrov, ste zagrešili trošarinski prekršek, ki ga pa finančna oblast more preganjati le v dobi enega leta po prodaji. Kaznovala Vas najbrž ne bi, marveč bi Vam predpisala le plašilo trošarinske pristojbine.

Sejmska in tržna poročila

Mariborski trg. Na mariborski trg dne 27. novembra so pripeljali 160 komadov zaklanih svinj; svinjsko meso je bilo po 10 do 13 din, slanina 12—13 din. Kmetje so pripeljali 18 voz krompirja po 0,75—1,50,

12 voz zelja 1—4, 32 vreč čebule 1.50—3, en voz sena 40, dva otave 35, en voz slame 35. Cesen 3—6, kislo zelje 5, repa 2, karfi-jola 1—9, endivija 0.50—1.50, hren 7—8. Jabolka 3—6, hruške 3—8, suha slive 10 do 12, cell orehi 6, luščeni 18—20. Na trgu je bilo pet vreč pšenice 1.75—2, štiri rži 1.50—1.75, štiri ječmena 1.50—1.75, šest koruze 1.25—1.50, štiri ovsa 1—1.25, tri prosa 1.50—1.75, štiri ajde 1.50, tri prose-nega pšena 3.50, dve ajdovega pšena 4, se-dem fižola 1.50—2.50. Mleko 1.50—2, smetana 10, sirovo maslo 24, jajca 0.75—1. — Prinesli so 164 kokoši 18—25, 1118 piščan-cev 20—60, 10 gosi 40—60, 54 puranov 35—75, 14 rac 16—20, 16 domačih zajcev 5 do 25 din komad.

Mariborski živinski sejem 23. novembra. Prignanih je bilo 13 konj, 15 bikov, 124 volov, 527 krav in 16 telet, skupaj 695 komadov. Cene so bile sledeče: debeli voli 4.50—5.50 din, poldebeli 3.75—5, plemen-ski 3.40—4.75, bikli za klanje 3.50—5, kra-ve klavne debele 4—4.75, plemenske 3.25 do 4, klobasarice 2.25—3.60, molzne 3.25 do 4, breje 3.50—3.60, mlada živina 4 do 5.50, teleta 5—6.75. Prodanih je bilo 296 komadov. — Cene mesu: volovsko meso I. vrste 10—13, II. vrste 8—10, meso od bi-kov, krav in telic 6—12, telečje meso prve vrste 10—12, druge vrste 8—10, sveže svinjsko meso 10—14 din za 1 kg.

Mariborski svinjski sejem. Na svinjski sejem je bilo pripeljanih 96 svinj. Cene so bile sledeče: mladi prašiči 5—6 tednov 50 do 90 din, 7—9 tednov 80—100 din, 3—4 mesece 120—170 din, 5—7 mesecev 210 do 340 din, 8—10 mesecev 350—440 din, eno leto 620—780 din; 1 kg mrtve teže 9—11 dinarjev, 1 kg žive teže 6—7.50 din. Pro-danih je bilo 53 komadov.

Katarinčin sejm v Ptuj. Prignali so 1067 glav živina, in sicer volov 174 (prodanih 41), 1 kg žive teže 4.50—5.50 din; krav 397 (112), 2—6 din; bikov 16 (3), 4—4.75 din; juncev 26 (8) 4—4.50 din; telic 116 (prodanih 40), 4—4.75 din. — Tudi konj so dosti pragnali, in sicer 301 (36) po 550 do 6000 din, žrebet 37 (10) po 950 do 2500 dinarjev.